

Raha, pankit, korot, säästäminen/sijoittaminen:

Kuusankosken lukio/Parkkonen

Rahan tehtävät:

Valuuttojen kansainväliset järjestelmät:

Rahan/valuutan kansainvälinen vaihdettavuus?

Kiinteät kurssi 1860-1970

- Kultakantajärjestelmä
- Bretton Woodsin sopimusjärjestelmä 1944-1971
 - IMF eli kansainvälinen valuuttarahasto valvoi ja seurasi
 - USD (dollarin) kultasidonnaisuus, muut sidottu USD
 - IMF:n luvalla valuutan arvon muutokset (devalvointi/revalvointi)

Kelluvat valuuttakurssit 1970-luvulta alkaen:

- ei yhtenäistä valuuttajärjestelmää
 - Osa maista kiinteä valuuttakurssi esim. Kiina
- kysyntä-tarjonta valuutan hinnan perustana (hintamekanismi)
- kurssiriskit

2008 finanssikriisi –
keskustelu
valuuttajärjestelmästä

Mitä hyötyä eurosta?

ei kurssiriskiä
euroalueen sisällä

valuuttojen vaihto-
ongelmat ja kulut
poistuivat

hintojen
vertailtavuus

kaupankäynti ja
matkustaminen

iso valuutta-alue ->
vakaus -> korot,
inflaatio

yksittäisten
maitten
valuuttakeinottelu
pois (devalvoinnit)

Mitkä tekijät vahvistavat euron arvoa?

Rahan ulkoisen arvon vaihtelu valuuttamarkkinoilla

Devalvaatio – revalvaatio VAI devalvointi – revalvointi?

Devalvoituminen

valuutan arvo heikkenee suhteessa toiseen valuuttaan kelluvilla valuuttamarkkinoilla.

Syyt devalvoitumiseen

valuuttaan ei luoteta, taloustilanne heikkenee, sijoitukset virtaavat pois valuutta-alueelta, matala korkotaso, korkea inflaatio.

Mitä devalvoitumisesta seuraa?

- ++ vientiyritys -> hintakilpailukyky paranee
- ++ vienti piristyy -> yritykset -> työllisyys -> +kerroinvaikutus
- + valuutta-alueelle matkailu on edullisempaa
- – ulkomaille/valuutta-alueen ulkopuolelle matkustaminen kallistuu
- – tuontihinnat nousevat (hillitsee tuontia)
- – vieraassa valuutassa otetut velat kallistuvat

vastavoima **revalvoituminen eli valuutan arvon nousu**. Seuraukset kääntäen yllä olevat.

devalvointi/revalvointi on kiinteillä valuuttakurssialueilla keskuspankkien ja hallituksen tietoinen toiminta valuutan ulkoisen arvon muuttamiseksi.

Pankkien tehtävät:

anto- ja ottolainaus

- Talletusten vastaanotto
- Lainojen antaminen

maksupalvelut

- Laskujen maksujärjestelmät

arvopaperi- ja valuuttakauppa

- Sijoitustuotteet
- Valuuttojen myynti

notariaattipalvelut

- Lakiapu esim. perintöasiat, kiinteistökauppa ym.

finanssikonserneja

- Osa pankeista monialaisia mm.
- Pankkipalvelut
- Vakuutukset
- kiinteistöpalvelut

Suomen Pankin tehtävät:

rahapolitiikka Suomessa (EKP:n alaisuudessa)

- Suomen pankin pääjohtaja on päättämässä euroalueen rahapolitiikasta.
- Esim. korkotasot, arvopaperikaupat.

Rahoitusjärjestelmän toimivuus Suomessa

- Rahoitusjärjestelmän vakaus
- Maksuliikenteen toimivuus
- eurojen liikkeellelasku

Muut tehtävät:

- Pankkien välisten maksujen toimivuus
- Oma sijoitustoiminta
- Tutkimus
- Tilastot
- Koulutus
- Tiedotus

**Korko on
rahan hinta:
maksu
saadusta
lainasta tai
tuotto
sijoitetusta
rahasta**

Lainoista maksetaan korkoa velkojalle, joka saa korkotuottoa.

”Pankkitilisi saldo on käytännössä pankin velka sinulle”. Tästä velasta pankin tulisi maksaa korkoa.

Kun korot laskevat, velallinen maksaa velastaan aiempaa vähemmän. Velkoja eli sijoittaja saa vähemmän tuottoa.

Maksaako pankki sinulle kunnollista korkoa velastaan eli rahasta, jonka olet luovuttanut pankin käyttöön ja eteenpäin lainattavaksi?

Erilaisia korkoja

Viitekorko esim. euribor ja pankkien prime-korko

Marginaalikorko (pankin asiakaskohtainen riskimarginaali, pankin voitto)

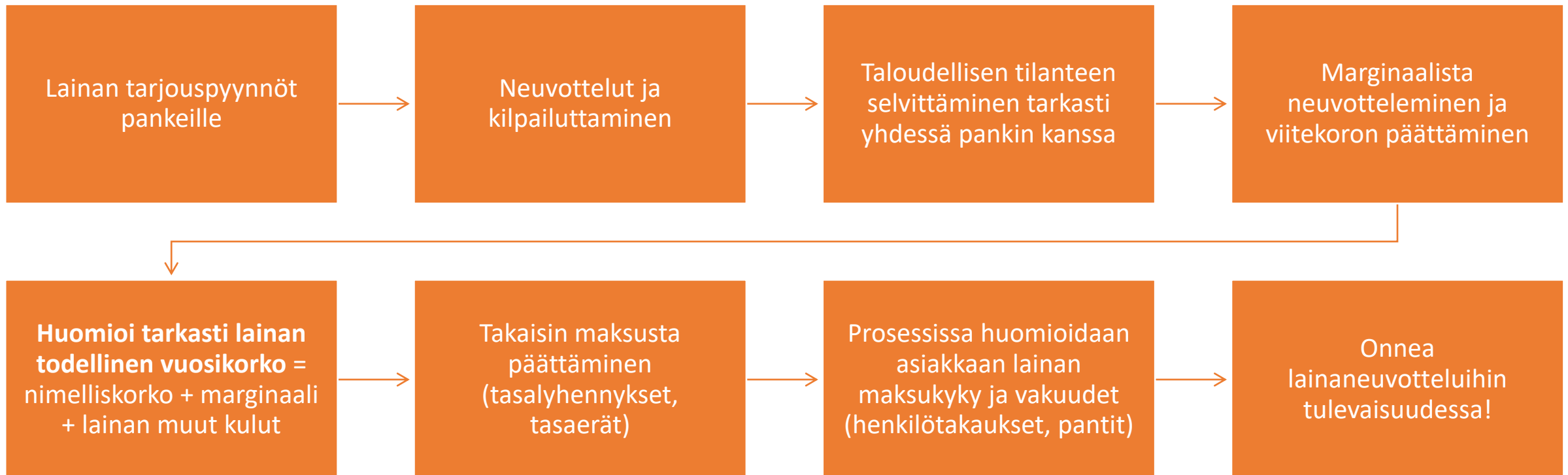
EKP:n ohjauskorko

Reaalikorko = nimelliskorko miinus inflaation vaikutus.

Todellinen vuosikorko = nimelliskorko + marginaali + lainan muut kulut

HUOM! Inflaatio on naimisissa korkojen kanssa eli inflaatio (hintojen nousu) syö rahan ostovoimaa

Saanko pankista lainaa ja miten?

Sijoittaminen

- **Sijoittaminen** on varallisuuden säilyttämistä ja kasvattamista tuottoa tavoittelemalla
- **Tuotto - riski**
- **Likviditeti** = muuttaminen rahaksi
- **Hajauttaminen** -> ”kaikki munat eivät yhdessä korissa”
- **Perinteinen:** pankkitalletukset, valtion obligaatiot, reaaliomaisuus (=asunnot, metsä, maa), arvoesineet, taide.
- **”Moderni”** sijoittaminen: osakkeet, rahastot (osake-, indeksi-, korko-, yhdistelmä- ja hedge-rahastot); vapaaehtoinen henki- ja eläkevakuutus; kiinteistörahastot/kiinteistösijoittaminen.

Pankit Suomessa

- **Nordea** = Pohjoismaiden suurin pankki, yksi Euroopan suurimmista pankeista (tausta KOP, SYP -> Merita -> Nordea). Finanssikonserni. Liikepankki. – asiakkaina kotitalouksia, PK-yrityksiä, isoja yrityksiä. 11miljoonaa asiakasta.
- **Osuuspankkiryhmä**, osuuskuntia (= asiakkaat ovat omistaja-asiakkaita, ostavat osuuden osuuskunnasta, Kouvolan Seudun OP 100€) – kotitaloudet, PK-yritykset asiakkaita
- **Danske Bank** (tausta Postipankki -> Leonia -> Sampo -> Danske). Kaukaa taustalta valtion pankki postiverkoston avulla. Valtion maksuliikenteen hoitajana aikoinaan. Pankkipalvelut 1960-luvulla, 1988 liikepankiksi. 1999 fuusio vakuutusyhtiö Sammon kanssa. Yksityinen kansainvälinen pankkikonserni. 5 miljoonaa asiakasta.
- **Säästöpankit**, 23 itsenäistä paikallista säästöpankkia jäljellä. (pankkikriisi kaatoi useimmat säästöpankit)
- Lisäksi mm. Handelsbanken ym.

Miksi pankkeja pitää valvoa?

- Pankkeja **valvovat finanssivalvonta ja keskuspankki**
- **talletussuoja** (nyk. 100 000€)
- toimivat rahoitusmarkkinat **tarvitsevat tuekseen sääntelyä ja valvontaa**
- **pankit ovat rahoitusjärjestelmän selkäranka** -> talletukset, luotot, maksujen välitys, rahapolitiikan välittyminen pankkien kautta.
- **suuret pankkikonkurssit järkyttäisivät** rahoitusjärjestelmän toimintaa -> talletuspako -> talletussuojan tarkoitus estää tallettajien paniikki.

Tyypillinen rahoituskriisin kulku

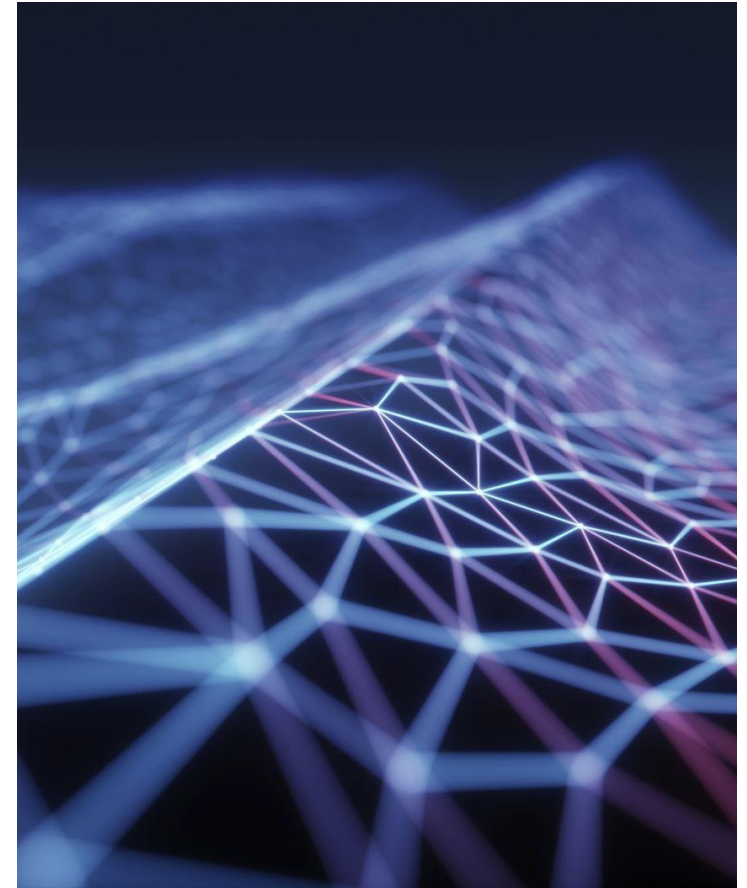

Pörssi välittää osakekauppaa
= julkisesti noteerattujen yhtiöiden osakkeiden jälkimarkkinapaikka

Suomen arvopaperikauppa alkoi
1860-luvulla

Helsingin Pörssi 1912, (Lontoo 1500-
luvulla – laivojen varustaminen)

Helsingin Pörssin fuusio OMX:n
kanssa 2003 -> 2007 fuusio Nasdaq.
Nykyisin => NasdaqOMX Helsinki

Osakekauppa

- osakkeiden tuotto-odotukset ovat suuremmat kuin talletuksissa
- osakkeen tuotto
 - a) myyntivoitto,
 - b) osinkotuotto (yhdele osakkeelle maksettu voitto-osuus),
 - c) oikeus merkitä/ostaa uusia osakkeita

Osakkeiden hintoihin vaikuttavat:

- **kysyntä-tarjonta**
- **Kasvunäkymät ja kasvuluvut**
- yrityksen **kannattavuus**, tulosilmoitukset (kvartaalitalous)
- yhtiön **toimintaympäristön muutokset**
- markkinoiden yleinen kehityssuunta -> **suhdanteet**
- **Tieto&tunteet** eli tiedot, tosiasiat, huhut, mielialat, maailmanpolitiikka, spekulatio (=keinottelu)

Suomen talous 1990- luvulla:

**Miksi
Suomen
talous lähti
uuteen
nousuun
vuodesta
1994
lähtien?**

vienti länteen elpyi

EU jäsenyys

valtion menoleikkaukset

ns. Nokia-ilmiö

velkaelvytys

**Miten
1990-luvun
alun lama
muutti
Suomea?**

hyvinvointivaltio heikkeni

julkisia palveluja karsittiin

tulonsiirrot heikkenivät

tuloerot kasvoivat

pitkäaikaistyöttömyys lisääntyi

Suomen 1990-luvun alun lama vs. 2008 finanssikriisi

Yhteistä:

- vienti heikkeni
- valtionvelka kasvoi
- työttömyys
- pankkikriisi; 2008 alkoi Yhdysvaltalaisista pankeista.
- molempien taustalla isoja kansainvälisiä syitä

Erot:

- 1990-l Suomen oma kriisi+NL romahdus, 2008 kansainvälinen
- 1990-l Suomi oli lähellä "konkurssia", 2008 valtion talous paremmin hallinnassa
- 1990-l massatyöttömyys 20%, 2008 työttömyyttä vähemmän
- 1990-luvulla painopisteenä menoleikkaukset, 2008 velkaelvytys
- 1990-l pankkikriisi, 2008 Suomalaiset pankit eivät vaikeuksissa
- 1990-l korkotasoa korkea (yli 15% SP:n päätös), puolustettiin valuutan arvoa, 2008 korkotasoa laskettiin ennätysmatalaksi.